

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonime dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljno pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. „Moč neizmerna je sklep.“ — Četrta štaj. dež. učit. konferenca. — Navod. — Drobtnice. — Književna poročila. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati. — Vabilo na naročbo.

„Moč neizmerna je sklep.“

Učiteljskemu stanu ni kaj bolj potrebnega, kakor vzajemnosti, vsaksebnosti in odkritosrčne ljubezni. Iz vzajemnosti izvira moč in krepkost, iz ljubezni pa veselje in tolažba. Stan, iz katerega so se te lastnosti poizgubile, tak stan je brez moči, brez veljave; kajti delo posameznika, bodi še tako vstrajno, vendar ni nikdar to, kakor vstrajno delo cele skupine. Zato je pa tudi sveta dolžnost posameznih udov vsakega stanu, posebno pa učiteljskega, da goji med seboj bratovsko vzajemnost in da se poslužuje v dosego tega vseh sredstev, od katerih se zamore vspeha pričakovati. Eno najboljših pripomočkov v dosego tega vzvišenega smotra je brezdvomno dobro glasilo. Le to je podobno trdni vezi, ki vse posamezne ude duševno oklepa, veže in združuje.

To so o svojem času resno uvaževali možje iz naše sredine in se po besedah Koseski-ja, koje smo postavili našemu spisu na čelo, zjediniili k sklepu, čegar plod je bil „Popotnik“.

Danes preteklo je ravno sedem let, odkar naš list potuje po zemlji slovenski. Mislimo, da se nam ne bode oporekalo, ako si drznemo trditi, da je z ozirom na dejanske razmere svojo dolžnost dopolnjeval, kolikor je bilo le mogoče. Budil je učiteljstvo v narodni zavesti, tolažil ga je v trudapolnem njegovem poklicu, kazal je, kako je prirejati tečno hrano za našo nježno mladino, slikal nam je tudi vrle može, ki so si v našem stanu pridobili nevenljivih zaslug za blagor ljudstva in domovine, hoteč po njih izgledih tudi nas vse k enaki delavnosti špodbuditi. „Popotnik“ lahko danes z vedrim očesom gleda v svojo ravnokar minulo sedemletno dobo.

Bolj temno pa mu postaja oko, ako pogleduje v prihodnost. Sicer nam je ta prikrita, in mi si nikakor ne usojamo biti prerokom, toliko pa je istina, da se naše ozračje nekako temni, da se na njem prikazujejo prav čudne proge, ki nas nikakor ne morejo z veseljem navdajati. Pomen, veljava in ugled našega stanu se od raznih strani naravnoč podkopava, kraté se nam naše pravice in okrožje naše svobode postaja od dne do dne ožje.

V tako resnih časih nam je pač treba moči, krepke telesne in duševne moči, da ne obnemoremo in ne propademo, temveč, da ostanemo čili, ter syesti

si svojega svetega poklica in nja težavne naloge, tudi v bodoče neustrašeno in neumorno delujemo. Kje pa si hočemo teh moči iskati? Nikjer drugod, kakor sami v sebi!

Združimo in zjedininimo se v ljubezni in prijaznosti, gojujmo bratovsko in sodružno vzajemnost; ona nas bo ojačila na duhu in telesu, in lahko nam bode tudi najhujše nezgode pretrpeti in največje zapreke premagati.

Storimo danes trden sklep, in podajmo si roke mi vsi, katerim je izročila previdnost božja gojitev tako nježnih cvetlic, kakor je naša slovenska mladina; združimo se vsi, naj že delujemo v zeleni Štajerski, v čudapolni Kranjski v goratem Koroškem ali pa ob bregovih sinje Adrije. Tisti pa, ki bode to našo zavezo gojil in krepil, ki bode našo vsaksebno ljubezen neprestrano oživiljal, ter o vzajemnosti naši pred vsem svetom pričeval, tisti bodi naš „Popotnik“.

To je naša prošnja in želja ob pričetku novega leta in uverjeni smo, da se bode gotovo izpolnila, ako stori vsak posamezen trden sklep, nam po svoji moči pomagati; uverjeni smo pa tudi, da se bode tega sklepa zmagajoča moč pokazala v teku leta v jasnovitljivi luči nam vsem, pa tudi domovini naši v čast in korist!

Četrta štaj. dež. učiteljska konferenca.

(Dalje.*)

O metodi domovinoslovnega pouka govoreč, povdarja poročevalec, da ima pred očmi pred vsem način, kakó učence napeljavati do razumevanja zemljevida. Pri izvajanju glavnih geografičnih pojmov, se že zategadelj točen red določiti ne da, ker se imajo ti vsprejeti tako, kakor se dotični nazorni predmeti, kažejo pri izletih, katere učitelj s svojimi učenci podjema. Tukaj se gre zato, da si učenci pridobé posamezne geografske dogodke in prikazni, ki vsi nikakor v tem smislu skupaj ne spadajo, da bi se morali neobhodno po določenem redu drug za drugim pojasnovati. Vse drugače je to pri napeljevanju k razumevanju zemljevida. Treba je tukaj gledati na dvoje: 1. Da učenci razumijo znamke na zemljevidih, tako da zamorejo iz podobe sklepati na obliko v resnici. 2. Da zapopadejo razmere velikosti med karto in resnico, tako da si zamorejo iz pomanjšane zemljevidne podobe predočiti resnico v pravi velikosti. Od zemljevidnih znamk se, kakor naravno, one najtežje razumijo, iz katerih si ima fantazija obliko višin in nižave snovati. To je tudi vzrok, zakaj se domovinoslovni pouk v začetku na predstavo teh ne ozira, ampak le po tem teži, da se načrt dobro razumi.

Največ je na tem ležeče, da se razumi, kaj je „črtež“ in „omaljeno merilo“. Kako se da to doseči, je govornik pokazal v praktičnih izgledih in povdarjal, da se sme priti h krajevnemu načrtu še le tedaj, ko so se te predvaje dobro preхватile in od učencev razumele. Od krajevnega načrta pa zahteva poročevalec te-le lastnosti: 1. Da ima obliko stenskega zemljevida, da vse, kar

*) Glej štev. 23. lanskega „Popotnika“.

se v njem predstavlja, tudi najoddaljenejši učenci lahko zapazijo. 2. Mora biti po primernem merilu izpeljan, da se velikost zamore brez težave preračunati. Za manjše kraje (vasi in večino trgov) vtegne merilo 1:100 zadostovati, za večje kraje (velike trge in mesta) pa se naj načrti prirejajo po merilu 1:2000 itd. 3. Naj bo načrt, kolikor možno priprost in ne preobložen.

Poročevalec oporeka krivemu mnenju, da bi bil načrt zato, da se učenci po njem šolski kraj obširno popisovati in spoznavati učé; on mu prisoja nasprotni namen in nasprotuje tudi onim, ki hočejo pri domovinoslovnem pouku tako zvane krajevne znamenitosti preveč uvaževati, povdarjajoč, da imajo vse te stvari tako za občno izobraženost, kakor za geografično razumnost, v katero ima ta pouk v prvi vrsti vpeljevati, le neznaten pomen. Kar pa se obravnave krajevnega načrta tiče, pravi poročevalec, da je učni uspeh navadno odvisen od primerjanja mej načrtom in resnico, kar pa je le tedaj mogoče, če so si učenci dotični kraj na drobno ogledali in ga dovolj poznajo.

Ko so se učenci do tega doveli, da razumijo načrt, so se približali tudi že precej razumevanju zemljevida. Zdaj je treba učencem le še pojasniti, kako se grbe po zemlji kartografično predočijo. Seveda če se s tem ne doseže to, kar zemljepisec meni pod razumevanjem zemljevida, kajti zato ni potreba same zmožnosti, si prirediti iz zemljevida dotični kos zemeljskega površja, ampak uvideti je treba tudi odnose geografičnih predmetov drug do drugega in do človeka. Da se zemljevid tako bere, na to se more ozirati, ako učitelj o priložnosti svojih izletov z učenci po okolici šolskega kraja opozarja na ponujajoče se prikazni.

Preidoč na šolsko okolico, povdarja govornik, da se razumevanje okoliške karte lahko doseže po ravno istem potu, kojega se je on pri načrtu posluževal. Tudi tukaj je primerjanje podobe z resnico glavna reč. Preden pa je to mogoče, treba je cela vrsta predavanj, katere poročevalec na drobno pogovarja in na praktičnih primerih demonstruje. On uvažuje potem potrebo zemljevida šolske okolice, povdarja, katere lastnosti ima to učilo posedati in kako naj bo učiteljstva resna skrb, si ta učni pripomoček za vsako šolo pridobiti. Ves svoj govor resumira poročevalec slednjič v teh-le stavkih:

1. Domovinoslovni pouk naj se shvati kot predšola zemljepisnemu pouku. Njegova naloga je trojna: a) ima on na domačih zemljepisnih predmetih osnovne pojme zemljepisja nazorovati; b) po kartografičnih predstavah domače pokrajine in po primerjanju podobe in resnice napeljati do razumenja zemljevida; c) ima učencem ponuditi primerno znanje domovine, jačiti s tem njihovo domoljubje in tako položiti temelj k živi ljubezni do očetnjave.

2. Da zamore učitelj zemljepisne momente šolskega kraja in njegove okolice dovolj uporabljati za domoslovni pouk, mora pred vsem domačo okolico sam natančno poznati. Vedeti mora, kje bode ta ali oni zemljepisni osnovni pojem najbolje ponazoril, ta ali oni zemljepisni prigodek otroškemu duhu najbolje pojasnil.

3. Celó napačno je, ako se domovinoslovni pouk prične iz stališča stareje geografije s tem, da se povedo meje, kraja ali okraja velikost in število prebivalcev itd., potem hribi doline, reke, potoki, ribnjaki itd.; da se naštevajo imenitnejši kraji, cerkve, gradovi z več ali manj znamenitostmi, ki so z njimi

v zvezi. Vse, kar naj domovinoslovni pouk v tej zadevi povdarja, naj se pogovarja pri izletih, katere podvzame učitelj s svojimi učenci deloma v resnici, deloma na načrtu okolice, in sicer po tistem redu, po katerem so se posameznosti opazovale. Še le na koncu šolskega leta se povzamejo najbolj bistvene in znanja vredne domače posameznosti, ki so se v teku pouka pogovarjale, v celotno skupino.

4. Učni red pri upeljavi v razumevanje zemljevida mora se vršiti po teh le stopnjah: načrt šolske izbe, črtež šolskega poslopja in k njemu spadajoči prostori (dvor, šolski vrt, telovadni prostor), načrt šolskega kraja, zemljevid okolice. Vsaki teh učnih stopinj ima se s primernimi vajami (predvajami) uglasiti pot.

5. Načrt šolske izbe in črtež šolskega poslopja naj učitelj na vodoravno ležeči šolski deski pred učenci nariše. Načrt šolskega kraja in okoliški zemljevid sta za uspešen pouk v domovinoslovju neobhodno potrebna. Kjer se ta učila ne da dō na drug način priskrbeti, naj si jih učitelj sam napravi.

6. Pri prirejanju krajevnega načrta in okoliškega zemljevida naj se ne prezira šolski smoter; paziti je na tō, da se ne preobložijo s posameznostmi, ki so nepotrebne za učni smoter. Merilo bodi, kolikor možno, veliko in priprosto, slika pa toliko čvrsta, da se posameznosti tudi od oddaljenih sedežev v razredu lahko zapazijo. Predstava površja naj se prikazuje učencem plastično, kolikor le mogoče.

7. Teži naj se potem, da se tudi za učence priredijo po stenskih kartah, toda po primerno zmanjšanem merilu na kemičnem petu zemljevidi okolice. Risava in pisava takih ročnih zemljevidov ima biti tudi razločna in normalnemu dogledu primerna.

8. Pri poučni obravnavi krajevnega načrta in okoliške karte je primerjava karte in resnice glavna stvar. Zatorej naj podjemi učitelj z učenci, ti, če le mogoče oskrbljeni z ročnimi zemljevidi, izlete v okolico, kjer se najlože učenci o resničnosti kartografske predstave prepričajo.

9. Mnenje, da sta krajevni načrt in okoliški zemljevid zato, da se učenci na njih učē šolski okraj in njegovo okolico, kolikor mogoče natančno spoznavati, je napačno. Učenci morajo marveč baš zato šolski kraj in domačo okolico dobro poznati, da jim je mogoče, načrt in zemljevid z resnico primerjati in tako s časoma kartografske predstave razumevati. Ravno tako krivo je, če se prišteva historičnim datam, statističnim rečem in takozvanim znamenitostim itd. posebna imenitnost; te stvari so le redko kdaj primerne, na geografski pouk pripravljati, marveč so na tej šolski stopnji celō nerazumljive.

10. Dasi pripada glavno delo domovinoslovja srednji stopnji, tako je vendar tudi v višjih šolskih letih geografsko nazorno gradivo domače okolice uporabljati, zlasti če je treba težje geografske prikazni razložiti, krive nazore popravljati. Isto tako se da v občinsko življenje in občinsko ustavo še le na višjih stopnjah uspešno pogledati.

Pri debati, ki se je sedaj vršila, pokazalo se je, da g. De la Motte shvati pojem „domovinoslovje“ v nasprotnem smislu od poročevalčeve razprave in predlaga, naj se konferenca pred vsem zjedini v tem, kaj se ima razumeti pod pojmom „domovinoslovje“. Pri glasovanju se pa je skoraj enoglasno sprejela

poročevalčeva definicija: Pod domovinoslovnim poukom naj se razumi geografski nazorni nauk o kraju in njegovi okolici. — Pe tej principielni razsodbi so se sprejele tudi poročevalčeve teze en bloc.

S tem je bila obravnavo o tej točki dnevnega reda končana.

Sedaj dobi besedo g. Simon Cvahte, nadučitelj pri Mali nedelji k vspešni točki:

Učni red pri obravnavi nemščine na slovenskih ljudskih šolah.

Iz njegovega govora povzamemo ta-le posnetek:

„Že dolgo časa se med slovenskimi učitelji čuti potreba, da se razjasnijo terjatve, ki se stavijo učiteljem pri poučevanju v nemškem jeziku na slovenskih šolah.

Šolska oblastva sicer povdarjajo, da se mora v slovenskih ljudskih šolah gojiti nemščina, vendar pa ne določijo niti učnega smotra niti za ta predmet potrebnih ur. Učitelj se je poprijemal nemščine, kakor je vedel in znal. Marsikateri jo je gojil bolj, kot materni jezik, drugi je kazal na postavne učne načrte rekoč, da ne najde v njih ne jedne za nemščino določene ure. Največ je pri tem trpel materni jezik, kajti temu so se najčeseje jemale ure za nemščino.

Zdi se mi skrajni čas, da dobimo v tem predmetu jasne določbe. Za nemški jezik postavijo se naj posamezne ure ter se naj določi, kedaj se bo moralo začeti ga učiti. Iz ravno omenjenega vzroka mi ni mogoče podati natančnega učnega reda pri obravnavi nemščine na slov. šolah, ker mi manjkata glavna postavna činitelja, namreč: „Kedaj se prične?“ in „koliko ur na teden je odločenih?“ za nemščino.

Skušal bom toraj postaviti le glavna načela, na koja bi se naj oziralo pri pouku nemškega jezika.

1. Učni smoter: Gladko branje in pisanje ter prestavljanje lahkih berilnih sestavkov iz nemščine na slovensko in iz slovenščine na nemško.

2. Da bo ta smoter mogoče doseči, mora biti metoda v poučevanju na naravnej podlagi. Nemški jezik se mora poučevati kot učni predmet s pomočjo maternega jezika.

Neizvedljivo je, da bi se mogel na popolnoma slovenskih šolah nemški jezik rabiti pri kakem predmetu kot učni jezik. Dalje bi tudi škodovalo slov. ljudskemu šolstvu, če bi se hotel kaki predmet, n. pr. računstvo ali realije poučevati utrakvistično t. j. včasih v slovenskem, včasih v nemškem jeziku. To že zaradi tega ne gre, ker je realijam odločeno itak že jako malo časa. Zraven tega je še treba ozir jemati na učencem popolnoma neznano stvarino, na slovensko terminologijo, koja že sama ob sebi grabi ogromno veliko časa in truda. In kaj pa je z obče pripoznanim pedagogičnim načelom, da naj bo vsak pouk jezikovni pouk? Kje se bode potem jemala snov za slovensko spisje?

Če vse to pretresujemo, moramo izreči, da se nemščina pri pouku drugih predmetov naj ne meša v poučni jezik, nego naj se poučuje kot učni predmet posebej.

V naslednjem mi je pokazati metodično pot, kako se naj poučuje nemški jezik na slovenskih šolah, kjer to želé vzdrževalci šole.

S poukom v nemščini naj bi se pričelo takrat, ko so se učenci že dobro izvežbali v maternem jeziku. Črkopis in začetne vaje naj se poučujejo po „Prvej nemškej slovnici.“

Kakor hitro je dokončan črkopis, že imajo učenci v spominu toliko nemških izrazov, da lehke snujejo in predstavljajo proste stavke.

Zdaj se vrstijo berila, kojih vsebina je učencem najbližja kakor:

Deli človeškega telesa, čuti, jed in pijača, obleka, spanje, družina, rokodelci, deli sobe in pohištvo, deli hiše, domače živali, vas, mesto, vrt, polje, travnik itd. itd. Vse to se je obravnavalo po slovenskem v nazornem nanku. Tu čujejo in berejo otroci za tolikrat imenovane pojme tudi nemške besede.

Ko se preide k „Drugi nemški slovnici“ so si učenci prisvojili že toliko nemških izrazov, da bodo lahko začetne nemške vaje prelagali na slovenski jezik. —

Pridobili so si tudi že toliko izurjenosti, da bodo mogli iskati neznane jim besede v besedarju.

Slovične vaje se bodo pričele s prostim stavkom, kje je dopovedek samostalni, pridevnik in glagol.

Pri samostalniku se bo omenil določni in nedoločni člen, ednina in množina. Posebno se bo ozir jemalo na nikalnice „nicht“ in „kein“. Pomožna glagola „sein“ in „haben“ se spregata v sedanjem času.

Učenci se toraj morajo seznaniti z osebo in osebним zaimkem ter velelnim naklonom. Glagol se spraga v sedanjem času; snujejo se prašalni in velelni stavki.

Pouk v nemščini nadaljevaje se pride k razširjenemu stavku. Tu se učijo učenci sklanjati samostalnike in lastna imena, spregati glagol itd.

Pri prilastku se bo potrebno učilo o pridevniku, zaimku in števniku. Koncem se še poda pouk o prislovu, prislovnem določilu in o predlogu.

Samo ob sebi je razumljivo, da se tukaj navedenemu slovničnemu gradivu vspešje vršijo raznovrstne vaje v spisju. Nazadnje se stavijo te-le teze:

1. S poukom v nemščini se more še-le takrat pričeti, kedar so si pridobili učenci v maternem jeziku temeljito podlago.

2. Učni red za nemški jezik na slovenskih ljudskih šolah razpada v tri skupine in sicer:

Prva skupina obsega tisti čas, v kojem se naučé otroci brati in pisati.

Druga skupina se ozira na neko izurjenost v branju in na pridobitev nemških besedi.

V tretjo skupino se združijo učenci, dokler se ne izpustijo iz šole.

3. V prvej in drugej skupini se poučuje nemščina na podlagi „Prve nemške slovnice“; tretjej skupini naj služi „Druga nemška slovnica“ za pouk.

4. Dotični učni knjigi naj se primerno prenasedite ter pomnožite s takimi berili, koja bodo v jezikovnem in logičnem oziru ugajala otrokom.

(Dalje sledi.)

Navod

za obravnavo branja „Bog pomaga“ v Drugem berilu št. 10, str. 9.

1. Uvod.

Kaj delajo kmetje v pozni jeseni? Spravljajo slednje poljske pridelke. Kaj še delajo? Se pripravljajo za zimo. Kako se pripravljajo za zimo? Vozijo drva in steljo ter se preskrbé z vsem, česar ne morejo po zimi dobiti. Kaj se kmalu potem zgodi? Sneg zapade. Pade li povsod enako debelo sneg? Ne. Kje ga pade največ? Po gorah in hribih. Da, tam ga včasih toliko na siplje, da ljudje po več dni ne morejo iz hiše, po cele tedne ne od doma.

2. Razširjeno branje se pripoveduje.*)

Med Koroškim in Kranjskim je visoko gorovje, kateremu pravijo Karavanke. Črez Karavanke vodi več cest s Koroškega na Kranjsko in s Kranjskega na Koroško. Ena teh cest pelje iz Celovca, glavnega mesta na Koroškem, črez Ljubelj v Trzič, Kranj in Ljubljano na Kranjskem. Visoko na Ljubelju je stala v samoti ob strmi skali hiša, v kateri je stanovala revna družina. Neko zimo sneg gore tako zapade, da je bila hiša popolnoma v sneg zakopana. Nihče ni mogel pri vratih ven in skoz okna ni dohajalo v sobo trohice svetlobe, bila je v hiši noč in dan tema. Ako bi ne bilo ure pri hiši, bi ne bili vedeli ne kedaj je dan, ne kedaj je noč. Revna obitelj je bila slabo pripravljena za zimo. Zato kmalu povžije, kar je bilo pri hiši živeža. Huda lakota nastopi in ni še bilo upati, da pride jug ter zvedeni nekaj snega. Smrt za lakoto je pretila ljudem v strašnem zaporu. Otroci in žena so že omedlevali od gladu, kajti minul je že bil peti dan, odkar je bila družina povžila slednji grižljaj. Gospodar še zdaj slednje poskusi v veliki sili. Gre namreč na podstrešje, prodere streho ter kliče pomoči; toda nihče ga ne sliši. Kako bi ga pa tudi? Hiša je bila na samem in na cesti ni bilo človeka, ker so bili vsi poti in ceste še zasneženi in zameteni. Videč, da s klici nič ne opravi, vrne se mož na pol obupan v sobo k svojim. Jedva pa stopi črez prag in zapre duri, zasliši se na podstrešju ropot. Hitro gre nazaj, da pogleda, kaj je zropotalo. In kaj vidi? Na tleh leži mrtva divja koza, katera je padla z visoke skale skoz luknjo v strehi na podstrešje in se ubila na lesenih tleh. S kozjim mesom se je uboga družina živila tako dolgo, da je nastalo južno vreme in rešilo jo iz strašne ječe. Gospodarju je bilo zdaj zopet mogoče, preskrbeti ženi in otrokom potrebnega živeža.

3. Prvo ali podrobno izpraševanje.

Kaj so Karavanke? Gorovje. Kje se razprostirajo Karavanke? Na meji med Koroškim in Kranjskim. Kako se imenuje gora v Karavankah? Ljubelj. Kaj vodi ob Ljubelju črez Karavanke. Cesta. Tam poleg Ljubelja, kjer vodi cesta črez Karavanke, je gorovje globoko urezano. Ta ureza imenuje se prelaz pod Ljubeljem ali Ljubeljski prelaz. (Se naj nariše.) Kaj je stalo ob ljubeljski gori? Hiša. Da, mala hiša in sicer sama, krog in krog ni bilo druge. Kdo je stanoval v tej hiši? Uboga družina. Kako je zapadel neko zimo sneg karavansko gorovje? Zelo debelo. Kako visoko ga je bilo nametalo? Da je bila hiša vsa v

*) Nekatera branja v Berilih so tako kratko osnovana, da jih je treba pri obravnavi razširiti, ako se hoče doseči popolno razumevanje.

snegu. Kako je bilo v hiši po noči in po dnevu? Temno. Kako so le vedeli, kedaj je bil dan, kedaj noč? Le po uri. Kako je bilo v tem zaporu? Strašno dolgočasno. Kako je bila družina v samotni hiši pripravljena za zimo? Slabo. Česa ji je tedaj kmalu zmanjkalo? Živeža. Kaj nastane? Huda lakota. Kako dolgo je že bila družina brez živeža? Pet dni. Kako se je že godilo ubogim ljudem? So že omedlevali. Kaj stori v hudi stiski gospodar? Gre na podstrešje. . . . Zakaj pa nihče ne sliši njegovih klicev? Ker ni bilo druge hiše blizo in na cesti tudi ni bilo človeka. Kam se vrne na pol obupan mož? V sobo. Kaj sliši kmalu potem, ko je prišel nazaj? Ropot. Kaj stori? Gre zopet na podstrešje, da bi Kaj zagleda na tleh? Mrtvo divjo kozo. Kako je prišla na podstrešje? Kaj je storila družina z mesom ubite živali? Ga je uživala. Česa se je rešila s tem? Smrti za lakoto. Kaj je zdaj kmalu nastopilo? Južno vreme. Iz česa je rešil družino topel jug? Iz strašne ječe. Kako si je zdaj družina pomagala: Gospodar ji je živeža preskrbel.

4. Drugo ali odlomkovno izpraševanje.*)

Kaj sem vam povedal o Karavankah? Kaj ste slišali o zimi po visokih gorah? Kaj se je pripetilo ubogi družini, ki je stanovala v samotni hiši na Ljubelju? Kako se ji je godilo v zameteni hiši? Kako je hotel gospodar rešiti sebe in svoje iz hude ječe? Kako pa je prišla rešitev? Kdo je poslal ubogim zaprtim ljudem rešitev? Pregovor pravi: Ko sila do vrha prikipi, božja pomoč več daleč ni.

5. Pripovedovanje po učencih.

6. Izgledno branje po učitelju.

7. En- do dvakratno branje po učencih.

8. Pojasnovanje

neumljivih ali ne dovolj jasnih besed in stavkov, da umejo učenci stvarino tudi v tej (kratki) obliki, v kateri se nahaja predmet v Berilu.

9. Vaje v glatkem branju.

10. Poraba branja

za slovnisko (pridevnikov je v branju obilo) in spisno vežbanje, -- n. pr. za menja nekaterih besed z drugimi sinonimnimi. Sicer pa ni treba in se tudi ne dá vsako branje porabiti za gramatične in spisne vaje. —pr—

*) Tukaj se ne vpraša več podrobno, nego po celih odlomkih. Tako izpraševanje nam služi a) na nižji stopnji (po podrobnem izpraševanju) namesto pripovedovanja, b) na srednji stopnji (po podrob. izpr.) kot prehod na pripovedovanje, c) na viši stopnji namesto podrobnega izpraševanja.

Drobtinice

za zgodovino slov. šolstva.

Matej Slekovec.

„Poberite kosce, ki so ostali, da konca ne vzamejo.
Pobrali so toraj kosce in napolnili dvanajst košev ...“
(Jan. 6, 12, 13.)

Drobtinice kruha, ki na tla pade, pobrati in poljubiti, da bi se ne po-teptala in v smeti ne prišla, uči svoje otroke že v prvi mladosti vsaka pridna mati. In tako je prav; — kruh je božji dar in kdor drobtinice ne ceni, ta tudi hleba vreden ni. Da na mizo domačega slovstva večkrat hleb zdrave dušne hrane dobimo, veleva tudi mati Slava Slovincem, sinom svojim, skrbno poiskati in shraniti vsako znanstveno zrnice.

Pri nabiranju zgodovinskih stvari zasledil sem tu in tam marsikatero šole na slov. Štajerskem zadevajočo drobtinico, in vedoč, da dá le zrno za zrnem pogačo, kamen za kamnom pa palačo, pobral sem jo in tako nabral, — ne sicer dvanajst košev, — a vsekako precejšnje število izvirnih podatkov. In ravno takih nam je treba, da dobimo kje kedaj, kar še zelo pogrešamo, — zanesljivo zgodovino slov. šolstva, ki bi narodnim šolam bila „učiteljica življenja, vir pravic in dolžnosti in voditeljica bodočih časov“.

Izročevaje ove drobtinice vrlemu „Popotniku“ želim, da bi slov. učiteljem pri spisovanju šolskih kronik dobro služile, zgodovini slov. šolstva pa pot ugladile.

Kedaj je na slov. Štajerskem bila katera šola ustanovljena in kako se je prvi učitelj na njej imenoval, bode se izvzemši v najnovejših časih ustanovljene šole dalo težko na tenko določiti. Toliko pa je gotovo, da so najstarejše šole bile v mestih in zlasti po samostanih in da tudi na deželi nekatere šole niso tako mlade, kakor se je to do zdaj bilo trdilo.

Z najstarejšo šolo na slov. Štajerskem sme se do zdaj ponašati Maribor, zato ga tudi na prvo mesto postavimo. Že l. 1273. je v nekem pismu kot priča naveden Henrik, učitelj v Mariboru,¹⁾ katerega ime se nahaja tudi še v listini od 26. septembra 1288.²⁾ Njemu je kot učitelj sledil prejkone Janez, ki je kot priča podpisal pismo od dne 15. julija l. 1305. s priimkom: „Schulmeister.“³⁾ Dvajset let poznej imenuje se Hartnick, učitelj v Mariboru; — l. 1325. je studeničkim nunam prodal svojo kmetijo na Dravskem polju.⁴⁾

Proti koncu šestnajstega veka zasledimo v Mariboru nemškega učitelja z imenom Miklavž Sobris.⁵⁾ Ta je l. 1591. prevzel v luteranski cerkvi pri Vindenavi petje, kar mu je pa vladar takoj prepovedal. Ker pa je vkljub prepovedi z nekaterimi fanti še vedno po nedeljah tje pot zahajal, za kar je do-

¹⁾ Muchar, Geschichte der Steiermark, V. 355.

²⁾ Ravno tam, VI. 55.

³⁾ Ravno tam, VI. 160.

⁴⁾ Ravno tam, VI. 234.

⁵⁾ I. Oorožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant I. 328—339. Na luteranski šoli pri Vindenavi imenujejo se od l. 1588. sledeči učitelji: Boštjan Müller, Boštjan Sobris in Simon Zorn.

bival na leto 12 gld. plače, — bil je od učiteljstva odstavljen in slednjič celo iz mesta izgnan. Odšel je v Vindenavo, kjer pa ni mogel dolgo ostati. Že 8. januarja l. 1600 — zgodaj v jutro prišla je od vladarja poslana komisija z vojaki v Vindenavo ter je cerkev in šolo razdjala, na razvalinah pa vislice postavila. Miklavž Sobris je odbežal v Slivnico, kjer ga je grajšček Adam pl. Kolonič v varstvo vzel.

L. 1621. je v Mariboru bil učitelj Florijan Dominkuš, rodом Celovčan. Imel je 60 učencev in 10 učenk. ki so imeli vsak den sv. mešo in so učitelju za podučevanje plačali na leto vsak 15 kr. Od meščanov je dobival 64 gld. letne plače, ki pa ni vsa njemu ostala, ampak je moral 40 gld. dati dvema kantorjema. Hrano je dobival pri mestnem župniku. Fante je podučeval posebno v latinščini in nemščini.¹⁾

Iz poznejših časov so nam znani sledeči učitelji v Mariboru: 1666 Martin Pistor, 1668 Miklavž Storf, 1673 Mihael Winkhl, 1676—1680 Ljudvik Res, ki je l. 1680. z vso rodbino za kugo umrl;²⁾ 1687 Jakob Prunhueber, 1691 Maks Sanz.³⁾

L. 1723. je prišel za učitelja v Maribor Franc Ks. Grill. Nek zapisnik od l. 1741. pravi o njem, da je bil iz Hartberga, — 50 let star in še neoženjen. Sprejel ga je bil pred 18 letmi župnik z vednostjo magistrata v službo. Ves čas je mladino marljivo podučeval in bil priden „regens chori“. Dohodkov imel je na leto vkup blizo 200 gld., in sicer od magistrata 66 gld. letne plače, potem je dobival za opravila v gradu na leto 18 gld. in pobiral šolnino. V farovžu je imel brezplačno hrano.⁴⁾

Brezdvomno je bila tudi v Ptuj, ki po starosti vse druge kraje na Štajerskem prekosi, že v starodavnih časih šola, pa do 18. stoletja nam ni noben učitelj po imenu znan. Hudi požari, posebno 8. maja 1684 in 8. oktobra 1705, ko je vse mesto do tal bilo pogorelo, uničili so listine in zapisnike iz prejšnjih časov.

L. 1732. je bil od magistrata sprejet in od nadžupnika potrjen za učitelja Janez Perger, 28 let star, iz Fürstenfeld-a. Učil je mladino brati in pisati ter je vodil tudi cerkveno petje in godbo. Hrano mu je dajal nadžupnik, plačo pa deloma cerkev, deloma magistrat. Služboval je v Ptuj še l. 1742.⁵⁾

Zapisnik od l. 1811, našteva tri učitelje v Ptuj: Jožefa Gerhard-a, Mihaela Tančer-ja in Jakoba Knechtl-a. Jožef Gerhard iz Arveža je bil takrat 48 let star in že 23. leto učitelj v Ptuj. Mihael Tančer iz Steinbach-a pri Gomilici 26 let star služil je ondi še-le eno leto, drugod pa poprej že 9 let. Podučitelj Jakob Knechtl je bil Vurberžan in takrat 23 let star.⁶⁾ Ta je prišel potem za učitelja k sv. Duhu v Haložab, od tam pa l. 1821. k sv. Lovrencu na Dravskem polju, kjer je 48-let star umrl za vnetjem pljuč dne 25. marca 1836.⁷⁾

¹⁾ Zapisnik škofovega obiskanja od l. 1621. v knezoškofjskem arhivu v Gradcu.

²⁾ Dr. R. Peinlich, Geschichte der Pest, II. 90.

³⁾ Dr. R. G. Puff, Marburg, II. 156.

⁴⁾ Knezoškofski arhiv v Mariboru.

⁵⁾ Ravno tam.

⁶⁾ Ravno tam.

⁷⁾ Mrtvaška knjiga fare sv. Lovrenca na Dravskem polju.

Mesto Ptuj imelo je še eno šolo pri sv. Ožbald, kjer je do l. 1789. bila predmestna fara. L. 1742. učiteljeval je ondi že tretje leto Andrej Rajšp, rojen l. 1716. pri sv. Lenartu v Slov. goricah. Od faranov je dobival zbirco, stanovanje pa je imel v mežnariji. Kot organist in cerkovnik imel je pravico tudi do štolnine.¹⁾

L. 1767. je za učitelja k sv. Ožbald prišel Jurij Krejač, rojen pri sv. Ropertu v Slov. gor. l. 1748. Šolo je obiskovalo l. 1773. 12 otrok, l. 1783. pa 30 otrok.²⁾

Književna poročila.

„Vrtec“. Časopis s podobami za slovensko mladino, izdal je l. letošnjo, prav bogato opravljeno številko. Vsebina: „Vrtec“ berimo! Pesen. Fr. Krek. — Morilec angleških kraljevičev. (Zgodovinska povest iz 15. stoletja.) — Materijino srce. Janja. Jezus in sv. Peter. (Narodna pripovedka) — Vlasi v Dalmaciji. — Pisma mlademu prijatelju. — Po zimi. — Lov na ribáke ali kite. Petrovec. — Nočni čuvaj. Zložil A. Funtek. — Kralj Matjaž. — Navzočnost duha. — V prilogi: Bolna sestra. Iz nemškega po Th. Körnerji prevel Fr. Krek. — V megli. — Lov in živalsko življenje na severu. — Mrož. — Listje in cvetje. — Iz tega razvidijo čitatelji, da je „Vrtec“ jako mnogovrsten in zanimiv, za mladino sploh izvrsten list, kateri naj bi se ne pogrešal v nobeni slovenski hiši. Živo ga priporočamo vsem rodoljubom „Vrtec“ stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

Naša leposlovna lista prinašata v l. svojih letošnjih številkah nastopno vsebino: „Ljubljanski Zvon“: Gorázd: Vaška balada. — S. Savec: Postillion d' amour. Iz spominov dalmatinskega slikarja. — Iv. Vrhovec: Turški davek in vojaška gránica. — Anton Raič: Ivan baron Ungnad. Dr. J. Vošnjak: O vinu. Berilo v veseli družbi. — J. Kržišnik: Nezvesta. Pesem. — Rádinski: Mati. Pesem — — od: Dra Ivoca. Pesem. — I. Kersnik: Testament. Povest. D. I. T.: Benečija Sloveniji. Pesem. — A. Pirec: Prva ljubezen. Novela. — I. B.: Najnovejši slikani rimski grobi na Krškem polju. — A. Fekonja: Nekaj o „narodnem blagu“. — Književna poročila. — Listek: Čestitim gospodom naročnikom. Nove knjige slovenske. Kersnikove povesti. „Gospod Mirodolski“. „Rogač“. Avgust Dimiz †. O hrvaški književnosti. Srbska kraljevska akademija v Beogradu. Česka književnost. Slovani v nemški književnosti. Razne novice. Literarna statistika. Razpis častnih daril. Listnica. — I. Kalan: Šah. — „Ljubljanski Zvon“ stoji: vse leto 4 gld. 60 kr., polu leta 2 gld. 30 kr., četrta leta 1 gld. 15 kr.

„Slovan“: A. Spisi. 1. Anton Funtek: Iz spominov mlade žene. — 2. Nezvan: Bolnik (pesem). — 3. Iv. Terdina: Hrvaški spomini. — 4. Fr. Gestrin: Ecce dolor (pesem). — 5. Janko Podgorec: Iz naše vasi. — 6. Anton Funtek: Kot list zvenel (pesem). — 7. Dr. Fran Celestin: Josip Stritar (Boris Miran). — 8. Pogled po slovanskem svetu: 1. Slovenske dežele. — 2. Ostali slovanski svet. B. Slike: 1. Josip Stritar s faksimile. 2. Novi česki muzej v Pragi. 3. Večer na Savi. — Slovan je ilustrovan list, izbaja 5. in 20. vsakega meseca in stane celo leto 5 gld., pol leta 2 gld. 50 kr.

„Ljubljanski Zvon“ in „Slovan“ sta izvrstno vredovana in vsega priporočila vredna. Komur je mar za lepo knjigo, naj lista podpira, ako le more.

¹⁾ Knezožkofjski arhiv v Mariboru.

²⁾ Ravno tam.

Dopisi.

Razbor, 27. grudna 1886. Učiteljsko društvo okrajev Celja in Laškega imelo je zadnje svoje letošnje zborovanje dne 2. decembra m. l. v navadnih prostorih okoliške šole Celja.

Začelo se je s popevko „Slovenec“.

Prijaznemu pozdravu navzočim sledi primeren odgovor glede slavljenja osemintridesetletnice vladenastopa Nj. Velikanstva, našega vzornega vladarja, posebnega pokrovitelja šole. Živahni „slava“-klici značili so enako mišljenje in navdušenost med poslušalci. Posebne hvaležnosti in vdanosti izraz sporoči se po nalašč v ta namen voljeni in odposlani deputaciji c. kr. gosp. glavarja, kateri obljubi izraze lojalnosti naznaniti Najvišjemu mestu.

Med odsotnostjo poslanstva prevzel je predsedništvo prvi odbornik in rešuje se dalje dnevni red. Najprej pa se konstatuje pristop novih dveh udov: gg. Zemljaka in Zemljiča. Vrlo!

Za tem se prečita zapisnik zborovanja v novembru ter se brez posebne premembe vsprejme.

„Črtice iz botanične zgodovine“ gosp. F. Koebeka so bile po vsem jako zanimive. Prinesle so poslušalcem dovolj mičnega, gospodu poročevalcu pa dovolj priznanja za vestno priredjen govor.

„Društvene zadeve“ pojasnile nam so postopanje g. predsednika v izpeljavi danih obljub.

Zaradi pozne ure moral je izostati referat „o knjigah za šol. knjižnice“; pride pa tem gotovlje 13. januarja 1887 na vrsto. B. J.

Iz Slovenskih goric, 2. januarja. Za božične praznike in novo leto dobili smo v naše okraje po privatnih rokah knjižice: „Prizori iz otroškega življenja“, katere je spisal naš vrli pesnik A. Funtek, učitelj na ljubljanskem Barji, a izdala „Narodna šola“. Knjižice so kot nalašč ustvarjene za darilo naše mladine. Vsebinsko jim je vseskozi lepa; lepo tiskane podobe in pripadajoče pesmice so moralčnega jedra ter so mladini in odraslim v prijetno zabavo. „Narodna šola“ v Ljubljani si je svestna svoje naloge, podajati mladini lepega berila, zato je tudi potrebno, da jo slovensko razumnštvo podpira, če ne drugače vsaj z naročevanjem njenih literarnih proizvodov. Mlado drevesce se mora privezati rahlo na kol, da se v krepkej rasti penja kvišku; isto tako mora otrok s pomočjo prave odgoje, h katerej spadajo tudi dobre knjige, postati značajan s plemenitim srcem. Dokler bo naša mladina iz tujih knjig srkala tujo naobraženost in tuje nazore, ne more pač v poznejšem življenju prijazna postati domačej naobraženosti in domačim nazorom. To navajamo danes razumnim odgojiteljem naše mladine, kakor: roditeljem, učiteljem in katehetom, ker nam „Prizori iz otroškega življenja“ tako dopadajo. Pri tej priložnosti pozivamo društvo „Narodna šola“, da da svoje knjižice mariborskim knjigotržcem v razpečevanje, da jih dobodo tudi Štajerski Slovenci v rokó. Kakor se nam je že v jesen poročalo, namerava „Nar. šola“ izdovati „knjižnico za mladino“, za katero podjetje je več tukajšnjih krogov izrazilo svojo simpatijo z obljubo pristopiti kot stalni udje k „Nar. šoli“. Želimo mnogo uspeha!

Kranjsko, na Silvestrov večer. 1886. (Pogled na preteklo leto.) V društvenem oziru smo na Kranjskem v pretečenem letu v toliko na boljsem, da se je ustanovilo „Pedagogičsko društvo v Krškem“. Ta družba ima namen, mimo gojitve obče šolskih in učiteljskih stvari tudi vnesti ter za šolo pridobiti prosto ljudstvo, torej šolo spraviti v ožjo dotiko z domom: namen le-ta je gotovo blag in imeniten! In Krško „pedagogičsko društvo“ je v kratkem času svojega obstanka uže pokazalo, da je kos za-tavljenej si zadači. Torej le dalje tako.

Občeslovenska sl. družba, „sv. Cirila in Metoda“ je tudi pričela dejansko svojo delavnost v preteklem letu. To šolsko društvo postalo bo s časom zelo-važno za razvoj našega narodnega šolstva. Doslej je ustanovljenih 57 poddružnic v raznih slovenskih pokrajinah; od teh pripada Kranjskeji 32, Štajerskeji 14, Primorskeji 9 in Koroškeji 2 poddružnici. Zanimanje za našo sl. društvo je torej prav živahno in želiti je le, da tudi v bodoče takó ostane.

Kar se gmotnega stanja Kranjskega učiteljstva tiče, zabležiti nam je, da sedaj dobivajo tudi — od 1. oktobra 1886. l. — učitelji na jednorazrednicah po 30 gld. opravilne doklade na leto. — Sicer pa Kranjski deželni zbor tudi letos ni hotel ničesar slišati o kakem povišanju plač ljudskim učiteljem. Vse dotične prošnje bile so zamán! A to naj nas nikakor ne oplaší! Prosimo v prihodnje še silneje ter bolj številno, ko do sih dob! Naposled bodo morali na merodajnem mestu uvaževati opravičene želje Kranjskih učiteljev — če jim je sploh razvit naše narodne šole resno pri srcu.

Tudi v letu 1886 je smrt neusmiljeno zahtevala svojih žrtev mej ljudskim učiteljstvom našim. A ne uže osivelih, ampak mladih mož si je izbrala, mož v najlepši dobi svoji. Stara pesen!

Čudo ni, da pod toliko pezo raznega dela učiteljstvo čedalje bolj telesno hira! Marsikak birič je pravečat „baron“ napram boré — učitelju v kakšnem kmetskem selu! Toliko let je hlače trgal po šolskih klopéh — a zdajci niti toliko nima, da bi sam mogel stanu primerno živeti, kamo li če ima obitelj. — In z obitelji večinoma premnogo — nas učitelje-tlačane kaj rad obdaruje Bog!

Toda dosti za zadnji dan v tem letu. Bog daj bolje v novem!

Brúno.

Iz Primorskega: na sv. treh kraljev dan. (Izv. dop. — Nove knjige.) Gospod urednik! s „Pop. koledarjem“ pa ste res pravo pogodili. Tako njegova vsebina kakor zunanja oblika v obče ugajate, in ne dvomimo, da se bode „Popotn. koledar“ udomačil pri vsem zavednem učiteljstvu. Meni zlasti se je zelo prikupil in ne morem si kaj povdarjati, da to Vaše delece časti Vas in vse slov. učiteljstvo. Bog daj, da se Vam vsaj Vaš ogromni trud nekoliko poplača in da najdete za lično svoje delece obilo naročnikov.

Kdo iz mej slov. učiteljev se ne zanima za napredek naših bratov Hrvatov? Kdo ne vé, kako si oni polagoma vstvarjajo tudi svojo lastno pedagogijsko literaturo? Kdo ne pozna požrtvovalnega in povzetnega hrvatskega učiteljstva, ki si bode z lastnim denarjem sezidalo „Hrvatski učiteljski dom“? (Da. blagi tovarši slovenski, mi tudi delamo a ne delamo s družinimi močmi; koliko več bi lahko učitelji storili, ko bi delovali z združenimi močmi!) Letos je „hrvatski pedagogijski književni zbor“ v Zagrebu zopet izdal troje knjig.

1. Mej njimi je od našega rojaka, učitelja voditelja više deške šole v Karlovcu spisana knjiga: „Dobra kućanica“ za žensku mladež (drugo popravljeno in popolnjeno izdanje). Gospod pisatelj nam v svoji knjigi v 17. oddelkih pove svojstva „kućanice“, govori o hrani, o spravljanju živeža, o čistosti perila, stanu, o čistenju posode, orodja, o reji perutnine, o zelenjavi, o lanu in tkanini, o drvih in svečavi o milu, o mlekarkstvu, o postopanju proti poslom, o boleznih, o vzgoji dece in o domačej lekarnici. Ta knjiga, ki sem jo z veliko pozornostjo prečital, se mi je tako prikupila, da jo vsakej gospodinji, sosebno našim učiteljicam, ki poučujejo v šolah gospodinjstvo, najtopleje priporočam; tudi bi ne smela v nobenej biblioteki učiteljskeji manjkati.

Druga knjiga je: „Pjevanka“. To je zbirka 100 jednoglasnih pesnic, katere je uredil dobro znani profesor Fr. Š. Kuhač, ki je tudi dodal metodiko, kakó se ima v ljudski šoli petje poučevati. Presojo pesnic kakor tudi metodo o pouku v petju prepuščam strokovnjaškemu peresu.

Tretja knjiga je pa „Jona Amosa Komenskega „Informatorijum“, katerega je iz češčine prevel gosp. Mařík. Prav ta knjiga je ena taci, katere bi morala naša „Družba sv. Mohora“ slovenskemu narodu podati. V tej knjigi se uči,

kako naj matere se svojo nedoraslo deco postopajo; vsaj vsak učitelj dobro vé, da prava in pametna vzgoja mej slovenskimi starši pojenjuje, da se starši ne brigajo za svoje otroke več toliko, kakor so se, meneč, saj pride otrok v šolo in učitelj ga bode uža potem poučil.

Te tri res izvrstne knjige podal je svojim članom ped. književni zbor v Zagrebu za le 1 gld.; a koliko so vredne te knjige za učitelje!! Zato pa, dragi kolegi, Vas opozarjam na knjiž. ped. zbor v Zagrebu.

Novo leto nam je tudi prineslo zeló pogrešano knjigo: „Kmetijsko berilo“ za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk. Po naročilu vis. c. kr. ministerstva kmetijstva spisal ga je E. Kramer, ravnatelj deželne kmetijske šole v Gorici, in mu pridjal 83 podob. Založila in tiskala se je ta knjiga v Trstu pri V. Dolencu 1887.

Ako g.-urednik dovolite, hočem natančneje o njej prihodnjič spregovoriti.*) Za danes jo vsem gg. tovarišem najtopleje priporočam. naj si jo omislijo in preučé.

Franjev Bogdan.

Maribor. (Božično drevo v otroškem vrtu!) Kdo bi se ne razveselil prelepega prizora okinčanega in razsvetlenega božičnega drevesa, kdo se ne radoval nad bogatim, ali tudi majhnim darilom, s katerim je bil od ljubkih rok na sveti večer obdarovan. Ali vsak človek nima priložnosti, da bi se vdeležil take svečanosti. Marsikateri mora samo v spominu več uživati tisto čisto, nedolžno srečo, s katero je stal kedaj tudi on pod božičnim drevesom. Akoravno se pa veseli te svečanosti vsaki človek, ima največi pomen božično drevo vendarle za otroke. To je spoznala menda tudi častita gospa Mina Berdajsova, ker je letos zopet priredila za mladino obiskajočo njen otroški vrt, prav lepo božično svečanost. Vršila se je v nedeljo na Štefanovo v veliki dvorani starega grada, katera je res za kaj takega jako pripravna. V sredi visokega odra stalo je krasno okinčano in s različnimi sladkarijami bogato ohvešeno drevo. Na levi strani so bili ravstavljeni različni učni pripomočki, kateri imajo otročje oko učiti spoznavati barve in pravilne oblike in vaditi majhne ročice izvrševati marsikatera dela.

S kako izvrstnim vspehom se je vse to zgodilo, kazala so na desni strani drevesa razstavljena različna ročna dela, katera so otroci izvršili. Kako lepo in okusno je bilo vse izdelano; kdo bi mislil, da so majhne, nerodne ročice naših ljubljencev zmožne, kaj takega izvesti. Zanimivo je bilo na to stopiti zopet v levi kot, kje so bili videti prekrasni, res občudovanja vredni izdelki, katere so z veliko spretnostjo navezale odrasle učenke gospice Olge Berdajsove. Ob peti uri se je zbralo mnogo povabljenega občinstva in sicer ne samo stariši zavod obiskajočih otrok, ampak tudi toliko drugih, mladini prijaznih ljudi, da so bili vsi prostori prenapolnjeni. In sedaj so prišli otroci in jeli deklamovati, peti in igrati, da je bilo veselje. Deklamovanje in petje je bilo za tako majhne otroke izborna, vsaka beseda izgovarjala se je razumljivo in pelo se je jako nježno, čisto in točno. Vsaka točka vršila se je z največjo preciznostjo. Posebno dopadle so: Beli sneg, štiri letni časi in snegurec! Tudi zadnja precej težka božična pesmica se je pela izvrstno. Med tem so se užgale svečice na drevesu in gospa Berdajsova je jela, s pomočjo hčerk in drugih „tet“, med otroke razdeljevati nježne cenice. Vsaka cenica se je potem napolnila z raznimi sladkarijami, kateri so viseče na drevesu ves čas poželjive pogleda otrok na se obračale. S tem je bila svečanost, s katero se je občinstvo jako zadovoljno kazalo, končana. Marsikatera naivna opazka iz otročjih ust pri igranih, in posebno hlastnost in brezboječnost, s katero so si otroci pri obdarovanju zmirom več sladkorja izproševali, kazala je, da se otroci nikakor preostro ne držé, da jim je vse res bolj igrača kakor učenje in da radi hodijo k ljubi „teti“. Priznati je moral vsak, da je priredba svečanosti g. Berdajsovej in njeni hčerki Olgi stala mnogo

*) Prošimo.

truda, a da se je za to tudi vse tako dobro izvršilo, da se morajo voditeljem za nje vsi poslušalci in posebno stariši otroški vrt obiskajočih otrok srčno zahvaliti. Poslednjič mi sili še nekaj v pero, kar poprej nisem nameravala povedati. Spomnila sem se namreč na Celjane, kateri so pred kratkim otvorili: slovensk otroški vrtec. Bog daj tudi nam to doživeti! Pecka S—eva.

Novice in razne stvari.

(Presvitli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svetu in farni občini v Hajdinu v polit. okraju Ptuj za zgradbo šole in zvonika 100 gld. iz Najvišje zasebne blagajnice.

(Iz kranjskega deželnega zbora) smo 21. pr. m. izvedeli, da je g. prof. Šuklje poročal o prošnjah učiteljev okraja Krškega, Litijskega, Radovljškega in okr. učiteljske konferencije v Postojini za povečanje plače, katere se pa niso uslišale. „Uč. T.“

(Razpis častnih daril.) Da bi pospešila razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določitih Jurčič-Temšičeve ustanove 300 gld. častnega darila dvema povestima slovenskima, in to: a) 200 gld. povesti, obsežajoči najmenj 10 tiskanih pol, in b) 100 gld. povesti, obsežajoči najmenj 5 tiskanih pol. Snov obema povestima bōdi zajeta iz zgodovine, ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Obe povesti morate biti pisani tako, da po obliki in vsebini svoji ustrezeta umetniškim zakonom pripovedne književnosti, ter poleg tega ugodita literarnim namenom „Matice Slovenske“. Pisatelj, kateremu se prisodi častno darilo iz nove Jurčič-Temšičeve ustanove, prejme vrhu tega za svojo povest še navadno pisateljsko nagrado, katero plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega opravnega reda po 25 do 40 gld. za tiskovno polo. Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru „Matice Slovenske“ do 1. oktobra 1887. leta. Pisateljevo ime naj se prideni rokopisu v zapечатnem listu, na katerem je zapisano dotično gaslo. Večkrat se je podarjalo, da „Matica Slovenska“ podaja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom hoče „Matičin“ odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsi svoji moči pospešiti tudi razvoj leposlovne književnosti slovenske ter članom svojim podati v roko lepo zabavno knjigo. Zatorej se pa podpisani odbor tudi nadeje, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu.

V Ljubljani 3. novembra 1886.

Odbor „Matice Slovenske“.

Vabilo. (Celjsko učit. društvo) ima v četrtek, 13. januarja t. l. ob 11. uri dopoldne v „celjski okoliški šoli“ svoj glavni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene reči. 4. O šolskih knjižnicah; gov. g. A. Brezovnik. 5. Poročilo društvenega delovanja v 1886. letu. 6. Poročilo o društvenem računu m. l. 7. Volitev treh pregledovalcev računov. 8. Volitev novega odbora. 9. Določitev društvenine za tekoče leto. 10. Izbiranje časnikov v naročitev. 11. Nasveti. — Da se v obilnem številu snidejo stari in pristopijo tudi novi udi, pričakuje in prosi najljubneje odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje 13. jan. 1887 ob 10. uri dopoldne v okol. šoli. Vspored. 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o pretečenem društvenem letu. 4. Govor g. Ivana Streleca „Duševni in fizični nagoni in napake pri otroški odgoji“. 5. Volitev novega odbora. 6. Nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

NATEČAJI.

Štv. 887.

Mesto učiteljice za ročna dela.

Za ljudsko šolo v Središču (Polstrau) se razpisuje mesto učiteljice za ženska ročna dela z letno remuneracijo 150 gld. proti dolžnosti, skozi 10 mesecev v letu po 10 ur na teden podučevati. Tudi se zna pri zadovoljnosti še pridobiti mala podpora od krajnega šolskega sveta.

Prositeljice za to mesto naj svoje redno obložene prošnje z dokazom formalne sposobnosti za ljudske šole potom predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 25. januarja 1887 vložijo pri krajnem šolskem svetu v Središču.

O k. r. šolski svet Ormuž, dne 13. decembra 1886.

Predsednik
Supančič s. r.

Štv. 512.

Podučiteljska služba

na četirirazrednici pri sv. Križu poleg Slatine, III. plačilnega razreda, se stalno umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 25. januarja 1887 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

O k. r. šolski svet v Rogatcu, dne 10. decembra 1886.

Predsednik:
Supančič s. r.

Štv. 417.

Učiteljsko mesto.

Na enorazredni ljudski šoli v Šmihelu nad Mozirjem se učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilni vrsti in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično umešča.

Prositelji za to službo naj svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so vsposobljeni subsidiarno poučevati tudi katoliški veronauk, potom predpostavljenega okr. šolskega sveta do 31. januarja 1887 vložijo pri kraj. šolskem svetu v Šmihelu nad Mozirjem (Prassberg).

O k. r. šolski svet Gornjigrad, dne 28. decembra 1886.

Predsednik:
Netolčska s. r.

Štv. 432.

Učiteljsko mesto.

Na enorazredni ljudski šoli v Lučah se učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilni vrsti in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično umešča.

Prositelji za to mesto naj svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so vsposobljeni subsidiarno poučevati tudi katoliški veronauk, potom predpostavljenega okr. šolskega sveta do 31. januarja 1887 vložijo pri kraj. šolskem svetu v Lučah pošta Ljubno nad Mozirjem.

O k. r. šolski svet Gornjigrad, dne 28. decembra 1886.

Predsednik
Netolčska s. r.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko nastopi „Popotnik“ osmo leto svojega delovanja. Program, po katerem se je od začetka svojega izhajanja ravnal, ostane mu tudi v bodoče. Da pa bode „Popotnik“ tudi v tekočem letu svojo prevažno nalogo v tem smislu vspešno izvrševati zamogel, vabi danes vse dosedanje prijatelje, bodi si naročnike, bodi si sodelavce svoje, da mu ostanejo verni podporniki tudi v novem letu in mu privabijo še mnogo novih blagih podpornikov.

Zlasti in v obče prosimo vse dosedanje naročnike, naj se z naročevanjem podvzajajo, kajti moramo kar v početku leta vedeti, v kolikem številu bode treba vsako številko tiskati dati, da bomo potem mogli ustreči vsakemu naročniku.

„Popotnik“ izhaja dvakrat na mesec in stoji za vse leto 3 gld. za pol leta 1 gld. 60 kr. Naročnina naj se pošilja po poštnih nakaznicah upravnistvu, a rokopisi uredništvu „Popotnik“-ovem.

V Mariboru, dne 10. januarja 1887.

Uredništvo in upravnistvo.

Izdajatelj in urednik M. Nerat.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.